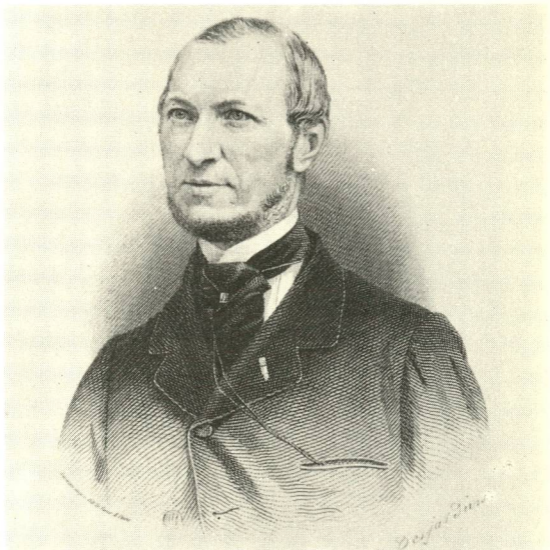

COUSSEMAKER, Edmond de (eigenlijk Karel Edmond Hendrik), musicoloog, filoloog, historicus (Bailleul 19 april 1805 - Rijsel 10 januari 1876).

Humaniora te Belle (Bailleul) en Dowaaï (Douai). Studeerde daarna in de rechten te Parijs (1825-'30), waar hij ook een muzikale opleiding kreeg (lessen van F. Pellegrini en A. Reicha). Achtereenvolgens vrederechter te Belle en te St.-Winoksbergen (Bergues), rechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Hazebroek, rechter bij de burgerlijke rechtbank te Duinkerken en te Rijsel, „Conseiller général” van het kanton Broekburg (Bourbourg) van 1849 af tot aan zijn dood.

Op vele terreinen was E. de Coussemaker in het Frans-Vlaanderen van de 19de eeuw een man van uitzonderlijke betekenis. Zijn hele leven was hij zeer bedrijvig als organisator, musicus, musicoloog, filoloog en folklorist. Bij ons is hij vooral bekend om zijn prachtige verzameling oude volksliederen *Chants populaires des Flamands de France*. Ook op archeologisch en historisch gebied was hij een onvermoeibaar werker. Hij was lid en voorzitter (1861) van de *Société des Sciences, de l'Agriculture et des Arts* te Rijsel, alsook van de *Commission historique du Nord* (voorzitter sinds 1863). Onder zijn leiding kwam de *Statistique archéologique du département du Nord* tot stand. De Coussemaker leefde in een tijd dat men in Frans-Vlaanderen in de huiselijke kring en met het

gewone volk Nederlands sprak, maar het Frans als cultuurtaal beschouwde en gebruikte. Samen met L. de Baecker, R. de Bertrand, A. Ricour, H. Bernaert en P. Meneboo stichtte hij het Comité flamand de France (10 april 1853) (z. aldaar). Tot driemaal toe schreef hij voor het Comité over de Vlaamse dialecten in Noord-Frankrijk en bovendien gaf hij een Bibliographie des flamands de France uit.

Gedurende drieëntwintig jaar nam hij het voorzitterschap van het Comité waar (1853-'76). In die functie was hij niet in de eerste plaats een strijdersfiguur, maar iemand die zijn grote invloed gebruikte om te pleiten voor behoud en bestudering van de Vlaamse cultuur. Door zijn relaties met vooraanstaande Vlamingen, Nederlanders en Duitsers had hij een helder inzicht verkregen in de eenheid en de verscheidenheid van de Nederlandse taal.

WERKEN: In de publikaties van het Comité flamand, de *Annales* en het *Bulletin*, zijn de bijdragen en aantekeningen van zijn hand ontelbaar; hij schreef ook enkele monumentale werken, o.m. *Histoire de l'harmonie au moyen-âge* (1852); - *Troubles religieux dans la Flandre Maritime (1560-1570)* (1856).

LITERATUUR: *Livre du Centenaire du Comité flamand de France* (1954, p. 307-326); - J. Robijns, *Oude musici in Frans-Vlaanderen*, in *West-Vlaanderen* (juli 1955, nr. 4, p. 176-178); - J. van der Winckel, *Het geestelijk volkslied in Frans-Vlaanderen*, in *Notre Flandre*, jg. 5, nr. 4 (1957, p. 7-8); - B. van Duyne, *Het Volk van de Westhoek en het lied*, in *Notre Flandre*, jg. 5, nr. 4 (1957, p. 9-10); - R. Debevere, *Edmond de Coussemaker*, in *Ons Erfdeel*, jg. 12 (1968-'69, nr. 2, p. 105-113; nr. 3, p. 87-94; nr. 4, p. 100-105); - R. Debevere, *Coussemaker Kare! Edmond Hendrik*, in *Nationaal Biografisch Woordenboek*, IV (1970, kol. 177-191).

LUC VERBEKE